

Underlag till budget 2025 och långtidsplan 2026-2029

Kultur och Fritidsnämnden

**VARBERGS
KOMMUN**

Innehållsförteckning

NÄMNDENS PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	2
NULÄGE I VERKSAMHETEN	2
UTBLICK	2
NÄMNDENS UPPDRAG OCH EKONOMISKA RAM	4
NÄMNDENS MÅL	5
ANALYS AV NÄMNDENS VERKSAMHETSMÄSSIGA OCH EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	8
INVESTERINGSPLAN FÖR NÄMNDEN	13
FÖRÄNDRING AV TAXOR OCH AVGIFTER 2025	19

Nämndens planeringsförutsättningar

Nuläge i verksamheten

Kultur- och fritidsnämndens verksamheter har ett stort fokus på att utveckla olika former av samarbeten med interna såväl som externa parter. Detta i syfte att nå nya målgrupper och tillgängliggöra aktiviteter för fler samt att höja kvaliteten i verksamheterna.

Kulturskolan har genomfört en sommarkulturskola med bidrag från Sparbanksstiftelsen. Kulturenheten har i samarbete med Näringsliv- och destinationskontoret lanserat en digital konstrunda i appen Visit Varberg. Aktiv fritid genomför projektet "Hör mig Varberg" som riktar sig till ungdomar med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF), projektet bygger på samarbete med andra förvaltningar och föreningar med syfte att skapa gruppaktiviteter som passar målgruppen. Projektet finansieras med bidrag från Allmänna Arvsfonden. Anläggningsenheten har slutfört ett arbete med stigcykelleder i Åkulla, detta i samarbete med Näringsliv- och destinationskontoret, Varbergs Fastighets AB samt elever och lärare från Maskinentreprenörskolan i Tvååker. Projektet har fått ekonomiskt stöd av Europeiska Jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Lokalt ledd utveckling Halland.

Resultaten för 2023 års medborgarundersökning visar att invånarna i Varbergs kommun i stor utsträckning är nöjda med att bo och leva i kommunen. Enligt samma undersökning är majoriteten av invånarna i Varbergs kommun nöjda med utbudet av kulturliv och mötesplatser. Utbudet av caféer, restauranger, kultur- och nöjesliv skattas högre i Varberg än snittet för riket. Även tillgång till idrotts- och motionsanläggningar och friluftsområden skattas högt. När det gäller utbudet av ställen för unga att träffas är nöjdheten låg (26 % är mycket eller ganska nöjda). Medborgarundersökningen vänder sig till invånare över 18 år och fångar inte yngre invånares uppfattning. Runt om i Varbergs kommun erbjuder flera olika aktörer mötesplatser och aktiviteter för unga, det blir allt viktigare att föra en dialog med kommunens ungdomar för att ha en aktuell bild av intressen och behov av aktiviteter och mötesplatser så deras behov tydliggörs.

Arbetet med implementering av verksamhetsutvecklarmodellen värdeskapande processer är påbörjat i ledning-, styr- och stödprocesserna. Syftet är att stötta förvaltningen att göra rätt sak på rätt sätt för att skapa största möjliga värde för användarna.

Utblick

Varberg fortsätter växa, dock inte i samma takt som tidigare. Förväntningarna på kommunens kultur- och fritidsverksamhet är höga gällande kvalitet, servicenivå, utbud av aktiviteter och möjlighet till deltagande för alla, i alla skeden i livet och i hela kommunen. Jämlika förutsättningar för god hälsa, upplevelse av gemenskap och möjligheter till utveckling är viktigt i en kommun där människor ska trivas och erbjudas god livskvalité. Likaså är värnandet av demokrati och folkbildning viktig i en växande kommun, där möten mellan människor med olika bakgrund och förutsättning ger möjlighet till bibehållen och utvecklad tolerans och trygghet i samhället. Kultur- och fritidsverksamheterna bidrar till det goda, trygga och attraktiva samhället.

Inför kommande år och planperiod står kultur- och fritidsverksamheterna inför olika utmaningar. Utmaningar som verksamheterna redan har sett under innevarande år kopplas dels till den höjda säkerhetsnivån, dels till attitydförändringar och normbrytande beteende i samhället. Förvaltningen bedömer att det kommer ställas krav på verksamheterna att hantera dessa nya förutsättningar både internt och genom samverkan med externa aktörer.

Samhällsutmaningar

Under kommande planperiod kommer kultur- och fritidsnämnden besluta om den nya kultur- och fritidspolitiska strategin. Den blir ett viktigt underlag för inriktning och utveckling av nämndens verksamhetsområden utifrån aktuella samhällsutmaningar.

Varberg är en god livsplats med gynnsamma förutsättningar inom flera områden som till exempel folkhälsa, trygghet och förhållandevis låg brottslighet i förhållande till ett riksgenomsnitt. Men, det finns utmaningar inom dessa områden och tecken på att utvecklingen går åt fel håll. Med fokus på barn och unga erbjuder kultur- och fritidsnämnden egen verksamhet och ger även förutsättningar för civilsamhället att skapa verksamhet och aktiviteter. Genom det breda utbud som erbjuds till invånare, besökare och verksamma, bidrar nämnden till det goda, trygga och attraktiva samhället.

Hållbarhet

Som ett led i att bidra till att mildra och minska klimatförändringarna, har arbetet med EU:s nya lagstiftning kring hållbarhetsrapportering, Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD, inletts med kommunövergripande samordning. I Varbergs kommun har beslut tagits om att även förvaltningarna ska rapportera i enlighet med CSRD. Detta arbete berör därför även kultur- och fritidsförvaltningen. Förvaltningen avsätter resurser för att samordna arbetet på förvaltningen.

Krisberedskap och informationssäkerhet

Det oroliga världsläget och samhällsklimatet ställer nya krav på förvaltningen. Enheterna har arbetat fram lokala krisplaner som skapar en förberedelse inför olika former av kriser. Den höjda säkerhetsnivån, som började gälla hösten 2023, innebär ökade kostnader och förändring av arbetssätt, framförallt vid arrangemang. De ökade kostnaderna kopplas både till personella resurser men även säkerhetsåtgärder i sig. Detta förväntas fortsätta inom överskådlig tid.

I det kommunövergripande kris- och beredskapsarbetet bedömer förvaltningen att kultur- och fritidsförvaltningen kan bidra vid samhällsstörning och extra ordinära händelser med framför allt lokal- och personalresurser. På vilket sätt förvaltningen kan bidra behöver dock förtydligas från ett kommunövergripande perspektiv.

Det senaste årtiondet har den digitala utvecklingen accelererat i och med detta har behovet av arbete med informationssäkerhet ökat. Arbetet samordnas koncernövergripande och kommer bli än mer viktigt framöver. För förvaltningen innebär det ett ökat ansvar vilket i sin tur leder till att resurser behöver avsättas för detta arbete.

Utveckling

Samhällsutvecklingen går allt snabbare inom flera områden, det gäller inte minst teknikutvecklingen. Detta ställer höga krav på förvaltningen. På vilket sätt det kommer påverka och vart utvecklingen är på väg, är idag svårt att förutse. Utifrån den takten som utvecklingen sker, behöver verksamheterna ha förmåga att vänja sig vid och att hantera snabba förändringar. Verksamheterna behöver också kunskap om den nya tekniken för att kunna avgöra hur den kan användas på ett sätt som skapar värde både internt och externt för dem vi är till för. Oavsett vilka förändringar som kommer och på vilket sätt den nya tekniken kommer användas, kommer behovet av det mellanmänniska mötet, vilket kultur- och fritidsverksamheterna erbjuder, finnas kvar och kanske till och med bli större. Utöver att Varberg växer, bidrar därför även utvecklingen till ökad efterfrågan på kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter under planperioden.

Nämndens uppdrag och ekonomiska ram

Grunduppdrag

Kultur- och fritidsnämndens verksamhet ska bidra till ett demokratiskt samhälle, förbättrad folkhälsa och främst erbjuda meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter för barn- och unga. Genom nära dialog med medborgarna kan verksamheten utvecklas och utformas med deras behov i centrum. Verksamheten är en viktig samhällsaktör som också verka genom föreningslivet och civilsamhället. Alla människor har lika stort värde och ska ha samma möjligheter till utveckling och självförverkligande oavsett förutsättningar. Det är lika viktigt inom kulturen som fritiden eller idrotten, oavsett om man är åskådare eller delaktig utövare.

Politiska uppdrag

Genom den av kommunfullmäktige beslutade Budget 2024 och plan 2025-2028 tilldelades inga specifika uppdrag till kultur- och fritidsnämnden.

Planeringsförutsättningar

Kommunstyrelsen beslutade 30 april om planeringsförutsättningar för budget 2025-2029. I samband med planeringsförutsättningarna regleras nämndens ram utifrån olika faktorer.

Nämndens ges ramtillskott för förändrade kapital, hyres- och driftkostnader efter genomförda investeringar. För nämndens motsvarar det 1 744 tkr. Det avser kompensation med 1 144 för ökade internhyror på grund av gjorda reinvesteringar i fastigheter. Resterande 600 tkr avser kompensation för driftansvaret för Hallandsleden kust enligt ett beslut i Kommunfullmäktige under 2023.

Kommunen använder prisindex för kommunal verksamhet (PKV) från SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) för att ta hänsyn till förväntade prisökningar i budgeten. För 2025 förväntas kostnaderna för övrig förbrukning öka med 2,5%. Kompensation för prisökningen på övrig förbrukning har tillförts nämndens ram med 2 962 tkr. Nämnden får även kompensation motsvarande 1 154 tkr för de tjänster som nämnden köper av servicenämnden ökar i pris på grund av löneökningar. Kompensationen för arvoden till förtroendevalda samt uppdragstagare ligger med och motsvarar 36 tkr. Totalt 4 152 tkr.

Kostnader för löneökningar finns budgeterade centralt under kommunstyrelsen för att fördelas ut till nämnderna enligt utfall i lönerörelsen och syns därför inte i tabellen nedan. Syftet med ramjusteringarna är att verksamheten ska kunna bedrivas med oförändrad kvalitet vid pris- och befolkningsförändringar.

Nämndens ram påverkas av ett årligt omställningskrav om 1%. För kultur- och fritidsnämnden uppgår omställningskravet till 2 169 tkr för 2025 och ytterligare 8 911 tkr under planperioden 2026–2029. Utöver omställningskravet tillkommer ett uppdrag gällande omställning och anpassning av verksamheten (beskrivs mer nedan) som uppgår till 1 248 tkr för 2025.

Efter ovanstående justeringar görs politiska prioriteringar utifrån kommunens finansiella mål och övriga planeringsunderlag. Politiska prioriteringar kan handla om förändrad kvalitet eller utbud men även om krav på nämnderna om förändrade arbetssätt och effektivare verksamhet. Genom planeringsförutsättningarna har kultur- och fritidsnämnden blivit kompenserade med 1 000 tkr för att finansiera tillfällig konst under 2025 i samband med konstfestivalen Wallstreet Sweden. Finansiering upphör 2026.

Tabellerna nedan visar hur nämndens driftram förändrats mellan 2024 och 2025 samt de ramar som nämnden har att planera utifrån i sitt underlag till budget 2025 och långtidsplan 2026-2029. Vid kommunfullmäktiges budgetbeslut i november 2024 kan nämndernas ramar komma att revideras bland annat för förändrade uppräkningsfaktorer för prisökningar enligt SKR:s prognos hösten 2024 och effekter av regeringens höstproposition.

Budget 2024	Kapital- och driftkostnader	Inflation + övriga kostnadsersättningar	Omställningskrav - 1%	Omställning och anpassning av verksamheten	Politiska prioriteringar	Budget 2025
216 942	1 744	4 152	- 2 169	- 1 248	1 000	220 421

Tabell: Kultur- och fritidsnämndens driftsbudget 2025, förändring sedan budget 2024, tkr

Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029
216,9	220,4	221,4	223,5	225,7	228,0

Kultur- och fritidsnämndens driftsbudget 2024 och 2025 samt plan 2026-2029, mnkr

Nämndens mål

All styrning i Varbergs kommun tar sin utgångspunkt i den gemensamma visionen som beslutades av kommunfullmäktige i november 2011: Varberg – västkustens kreativa mittpunkt. För att leda utvecklingen i riktning mot visionen beslutar kommunfullmäktige vid varje ny mandatperiod om strategiska målområden och prioriterade mål som hela kommunkoncernen ska arbeta utifrån. Dessa utgör ram och utgångspunkt för nämndernas och bolagens arbete med mål och inriktning. Nämndens mål utgör en viktig strategisk vägledning inför beslut och prioriteringar som görs i budgeten. Utifrån kultur- och fritidsnämndens grunduppdrag och kommunfullmäktiges strategiska målområden och prioriterade mål har nämnden beslutat om följande målinriktning för kommande mandatperiod. Målen följs upp årligen i samband med delårs- och årsredovisningen:

Nedan visualiseras Kultur- och fritidsnämndens mål i relation till kommunfullmäktiges beslutade målområden

1. En kultur- och fritidsverksamhet för alla

Kultur- och fritidsnämnden verkar för en bred verksamhet inom kultur- idrotts och fritidsområdet där människor ges möjlighet till samvaro, sammanhang och utveckling genom att:

- Utveckla verksamheten utifrån dialog med mottagaren, verksamhetens uppdrag och den bästa tillgängliga kunskapen.
- Utveckla samverkan med kommunens övriga verksamheter, föreningar, civilsamhälle, näringsliv och andra organisationer.
- Bidra till en god och jämlik hälsa genom hela livet.

Resultatindikatorer:

Invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) (Hälsa på lika villkor, vartannat år)	Ökning
Kommunens arbete för att främja det lokala kulturlivet är bra, andel (%) (Medborgarundersökningen, varje år)	Bibehålla
Andel i % av invånarna i åldern 16 - 84 år med avsaknad av tillit till andra (Hälsa på lika villkor, vartannat år)	Minskning
Möjlighet att delta aktivt i arbete med att utveckla kommunen fungerar bra, andel (%) (Medborgarundersökningen, varje år)	Ökning

2. En grön och klimatmedveten verksamhet

Kultur- och fritidsnämnden tar ansvar för hållbar utveckling med särskilt fokus på den ekologiska dimensionen genom att:

- Värna naturområden och kulturmiljöer för att skapa möjlighet till upplevelser, rekreation och ett aktivt friluftsliv.
- Erbjuda attraktiva kultur- och fritidsanläggningar med hög tillgänglighet.
- Öka kunskap och utveckla arbetssätt för minskad klimatpåverkan både internt och externt.

Resultatindikatorer:

Bra utbud av friluftsområden i kommunen, andel(%) (Medborgarundersökningen, varje år)	Ökning
Kommunens arbete för att minska miljö- och klimatpåverkan i egna verksamheter är bra, andel (%) (Medborgarundersökningen, varje år)	Ökning
Information från kommunen om vad enskilda kan göra för att minska sin miljö- och klimatpåverkan fungerar bra, andel (%) (Medborgarundersökningen, varje år)	Ökning
Bra möjligheter att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar, andel (%) (Medborgarundersökningen, varje år)	Ökning

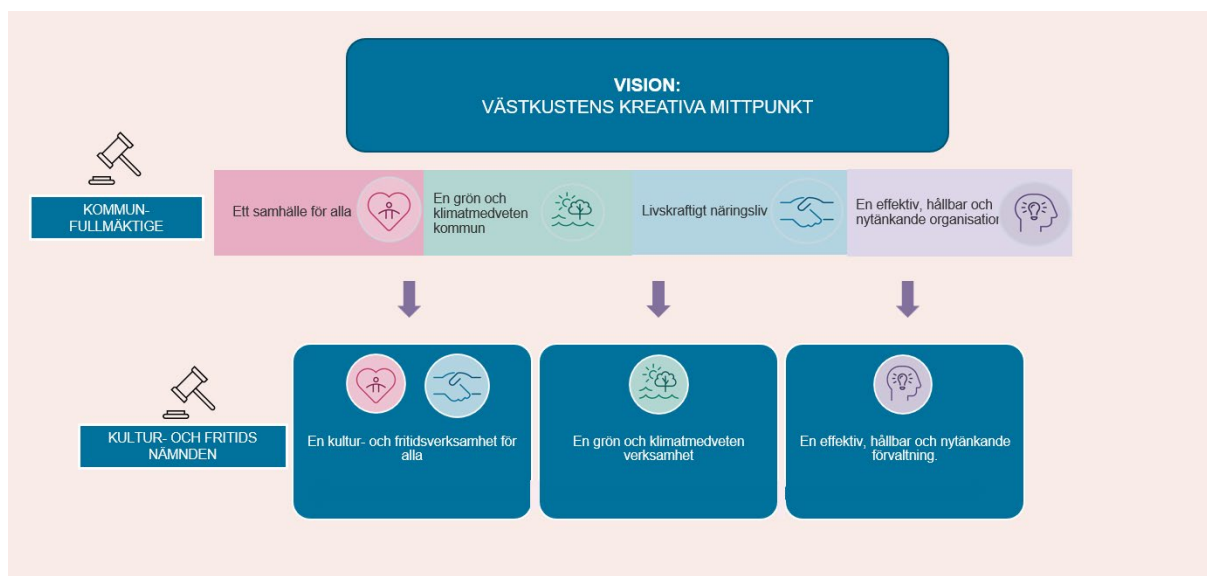
3. En effektiv, hållbar och nytänkande förvaltning

Kultur- och fritidsnämnden möter samhällsförändringar och de högre krav som ställs på kommunen genom att:

- Utveckla ett processorienterat arbetssätt i verksamheten.
- Utveckla ett innovativt förhållningssätt, där ny teknik är ett verktyg, för att förenkla och effektivisera.
- Skapa en robust och motståndskraftig förvaltning inför och vid samhällsstörning och krissituation.

Resultatindikatorer:

Jag lär nytt och utvecklas i mitt dagliga arbete(%) (Medarbetarundersökningen, vartannat år)	Ökning
Jag vet vad som förväntas av mig i mitt arbete (%) (Medarbetarundersökningen, vartannat år)	Ökning
Kommunen informerar bra vid samhällsstörningar, andel (%) (Medborgarundersökningen, varje år)	Ökning

Analys av nämndens verksamhetsmässiga och ekonomiska förutsättningar

Förutsättningar

Kultur- och fritidsnämndens ram justeras årligen för pris- och löneutveckling samt ges ramtillskott för förändrade kapital, hyres- och driftkostnader efter genomförda investeringar. Syftet med ramjusteringarna är att verksamheten ska kunna bedrivas med oförändrad kvalitet även vid pris- och befolkningsförändringar.

Efter ovanstående justeringar görs politiska prioriteringar utifrån kommunens finansiella mål och övriga planeringsunderlag. Politiska prioriteringar kan handla om förändrad kvalitet eller utbud men även om krav på nämnderna om förändrade arbetssätt och effektivare verksamhet. Inför 2025 har kultur- och fritidsnämnden blivit kompenserade med 1 000 tkr för att finansiera tillfällig konst under 2025 i samband med konstfestivalen Wallstreet Sweden. I övrigt finns inga mer prioriteringar riktade mot nämnden under planperioden.

Antagande om pris- och löneförändringar

Kommunen använder prisindex för kommunal verksamhet (PKV) från SKR för att ta hänsyn till förväntade prisökningar i budgeten. För 2025 förväntas arbetskraftskostnaderna öka med 3,5% och kostnaderna för övrig förbrukning 2,5%. Kostnader för löneökningar finns budgeterade central under kommunstyrelsen för att fördelas ut till nämnderna enligt utfall i lönerörelsen.

Omställningskrav - 2 169 tkr inför 2025 och 8 911 tkr för planperioden 2026-2029

Nämndens ram påverkas av ett årligt omställningskrav om 1%. För kultur- och fritidsnämnden uppgår omställningskravet till 2 169 tkr för 2025 med ett fortsatt omställningskrav under planperioden 2026–2029 på 8 911 tkr. Omställningskravet kan hanteras både genom riktade besparingsåtgärder eller genom att exempelvis varje verksamhet får ansvara för att minska sina respektive kostnader med 1 %.

Notera också att omställningskravet för bedriven verksamhet de facto blir mer än 1 % av ingående budgetram eftersom andelen påverkbara kostnader är betydligt lägre än den ingående budgetramen. Nämndens ram utökas främst genom förändrade kapital- och hyreskostnader kopplat till genomförda investeringar, detta leder till att omställningskravet över tid ökar medan andelen påverkbara kostnader minskar. Nämndens kostnadsmassa består till ca 47% av hyres- och kapitalkostnader, 33% personalkostnader, 10% bidragskostnader och resterande 10% av övriga verksamhetskostnader. Nämnden ser gärna att omställningskravet baseras på mer påverkbara kostnader vilket skulle innebära att kravet skulle kunna halveras till ca 0,5% för nämndens räkning.

Omställning och anpassning av verksamheten - 1 248 tkr inför 2025.

De senaste åren har, utöver det årliga omställningskravet på 1%, även ytterligare anpassningsåtgärder genomförts i enlighet med uppdraget att genomföra koncernövergripande åtgärder för kommunen, motsvarande 89 000 tkr som gavs under 2021. För kultur- och fritidsnämnden innebär detta totalt 6 698 tkr mellan åren 2021 och 2024.

För 2025 åläggs nämnden ytterligare anpassningsåtgärder motsvarande 1,248 tkr. Åtgärden inkluderar:

Ändamålsenliga och samutnyttjande lokaler: Detta innebär införandet av ett samordnat bokningssystem för bokningsbara lokaler, möjligheten att fler lokaler kan bokas eller användas av andra verksamheter, samt etableringen av en lokalbank. Ramjusteringen baseras på nämndens hyreskostnader.

Flera olika förvaltningar, inklusive serviceförvaltningen och kommunstyrelsen, ansvarar för utformningen och genomförandet av dessa åtgärder. Målet är att detta arbete ska leda till kostnadsbesparingar som motsvarar den beslutade minskningen av nämndens budgetram. Kultur- och fritidsförvaltningen är dock tveksamma till att dessa åtgärder kommer att generera motsvarande besparingar och ser dem snarare som teoretiska. Förvaltningen bedömer att besparingarna i första hand måste hittas inom andra områden i verksamheten.

Sammanlagt kommer kultur- och fritidsnämnden ha genomfört anpassningsåtgärder motsvarande 7 946 tkr för perioden 2021-2025, vilket motsvarar 8,9% av kommunens totala anpassningsbehov på 89 400 tkr. Detta innebär att kultur- och fritidsnämnden har tagit en större andel av anpassningsåtgärderna än vad deras budget (5,2%) utgör i förhållande till kommunens totala budget.

Övrigt som påverkar budgeten (uppräknig kulturavtal) - 363 tkr

Inför 2024 överfördes avtalen om finansiering av Stiftelsen Hallands läns museer och Teater Halland från kommunstyrelsen till nämnden. På grund av att avtalen räknades upp med 6,4% baserat på PKV (prisindex kommunal verksamhet) två år tillbaka när inflationen var hög, påverkas nämndens budget negativt med 363 tkr, eftersom nämnden kompenseras med endast 2,5% enligt planeringsförutsättningarna.

Tekniska justeringar, ramväxling och osäkerhetsfaktorer

Städkostnader och hyresjustering Sparbanken Wictory Center - teknisk justering 400 tkr och ramväxling 800 tkr

Under förra årets budgetprocess gjordes en grov uppskattning av nettodriftkostnaden för Sparbanken Wictory Center. Nämnden bedömde då att driftkostnaderna, exklusive hyra, skulle täckas av intäkterna från uthyrning av anläggningen. Vid uppföljningen har det dock framkommit att städkostnaderna blir cirka 400 tkr högre än vad nämnden initialt beräknade, eftersom städkostnaden inte delas med förskole- och grundskolenämnden, vilket tidigare antogs. Nämnden betraktar det här som en teknisk justering av budgeten i enlighet med resursfördelningsmodellen.

Inför 2024 genomfördes också en ramväxling på 800 tkr från förskole- och grundskolenämnden till kultur- och fritidsnämnden för nyttjande av anläggningen inom vissa tider. Ramen föreslås nu flyttas tillbaka då det är servicenämnden som ska debiterar hyran till nämnderna. Konsekvensen blir att kultur- och fritidsnämnden får 800 tkr i lägre hyra inför 2025 och förskole- och grundskolenämnden en ökad hyra på 800 tkr.

Campusbiblioteket - avtal om drift upphör - ramväxling 315 tkr

En översyn som genomförts under våren har kommit fram till att Campusbibliotekets verksamhet primärt bör fokusera på eftergymnasiala studier. Kultur och fritidsnämnden ansvarar enligt reglementet för folkbiblioteksverksamhet och utbildning och arbetsmarknadsnämnden för skolbibliotek, en överenskommelse har funnits mellan förvaltningarna för driften av Campusbiblioteket, denna överenskommelse avslutas vid årsskiftet 24/25. Genom att bedriva verksamheten i utbildnings och arbetsmarknadsförvaltningen kan biblioteket anpassas bättre utifrån studenternas behov, samt styras av en gemensam ledning. Detta skulle göra biblioteket till en naturlig del av

Campus Varberg, vilket i sin tur tydliggör helheten och förbättra verksamheten. Målen kan då sättas mer effektivt, och samverkan, utveckling och uppföljning kan ske på ett mer ändamålsenligt sätt.

Uppräkning kulturavtal - teknisk justering 363 tkr

Enligt tidigare beskrivning räknas två av nämndens kulturavtal upp med 363 tkr mer än vad man får kompensation för via PKV. Nämnden önskar få kompensation för ökningen och betraktar det som en teknisk justering av kultur- och fritidsnämndens budget.

Arenaanpassningar Påskbergsvallen; om Varbergs BoIS spelar i lägre serier än Superettan - teknisk justering

Enligt avtalet med Varbergs BoIS ska ersättningen som föreningen betalar till kommunen (nämnden) förhandlas särskilt de år de spelar i lägre serier än Superettan. Detsamma gäller arenasponsringsavtalet som kommunen tecknat med Varbergs Sparbank. Eftersom Varbergs BoIS för närvarande befinner sig i den nedre delen av Superettan finns det en viss risk att de blir nedflyttade, vilket skulle kunna påverka avtalen och därmed nämndens budget.

Nämnden betraktar det här som en teknisk justering av budgeten i enlighet med resursfördelningsmodellen.

Veddige simhall - teknisk justering

Renoveringen av Veddige simhall har försenats eftersom alla nämnder under föregående år fick i uppdrag att se över sina investeringar. Med anledning av detta, i kombination med den ökade kostnaden, valde servicenämnden att avvakta och inte gå vidare med upphandlingen av entreprenör för renovering. Eftersom det rör sig om en reinvestering i en befintlig fastighet så är det servicenämnden som tar beslut om renoveringen och vilka andra reinvesteringsprojekt som får skjutas i tid. Den politiska viljeinriktningen är att Veddige simhall ska öppnas igen. Den ökade hyra som reinvesteringens innebär ska kultur- och fritidsnämnden bli kompenserade för i enlighet med kommunens resursfördelningsmodell.

Utöver ovan nämnda hyreskostnad, krävs 800 tkr som innefattar 400 tkr i avgift för koncessionsavtal till driftoperatör samt ca 400 tkr för del av mediakostnader som nämnden lämnade ifrån sig i samband att beslut om extern drift togs. Dessa medel finns alltså inte upptagna i kultur- och fritidsnämndens budget. Nämnden betraktar det här som en teknisk justering av budgeten.

Servicenämndes prisökningar på interna köp - osäkerhetsfaktor

Servicenämnden höjer priset på sina tjänster baserat på SKR prognos för det sammanvägda PKV för arbetskraft och övriga kostnader. För 2025 är prisökningen beräknad till 3,2%, vilket ska täcka ökade kostnader för material, tjänster och personal i servicenämndens intäktsfinansierade verksamhet.

Köpande förvaltningar kompenseras för servicenämndens lönekostnadsökningar och prisökningar på hela nämndens nettokostnader. Alla nämnder har dock ett årligt effektiviseringskrav på 1%, vilket innebär att 1% dras av från föregående års budgetram innan justeringar.

För att detta krav ska gälla alla nämnder föreslås att servicenämnden höjer sina priser med PKV minus 1 procentenhet, alltså 2,2% för 2025 istället för 3,2%.

Eftersom det råder osäkerhet kring vilka åtgärder servicenämnden tänker att genomföra kommer det troligtvis få olika påverkan på de olika nämnderna. Då kultur- och fritidsnämnden köper tjänster för cirka 95 000 tkr från servicenämnden görs antagandet i

det här underlaget att prisökningen kommer innebära lägre kostnader om ca 950 tkr i förhållande till kompensationen som ges.

Vad som påverkar budget 2025	Belopp (tkr) eller kommentar
Omställningskrav 1%	2 169 tkr
Uppdrag omställning och anpassning av verksamheten 2025 - Ändamålsenliga och samutnyttjande lokaler	1 248 tkr
Övrigt som påverkar budget - uppräkningsavtal kultur	363 tkr
Total budgetpåverkan 2025 (exkl osäkerhetsfaktorer)	3 780 tkr
Tekniska justeringar, ramväxlingar och osäkerhetsfaktorer	
Städkostnader och hyresjustering Sparbanken Wictory Center - teknisk justering och ramväxling	400 tkr och 800 tkr
Campusbiblioteket flyttas till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden - ramväxling	315 tkr
Uppräkning kulturavtal teknisk justering	363 tkr
Arenaanpassningar Påskbergsvallen; om Varbergs BoIS spelar i lägre serier än Superettan - teknisk justering	?
Veddige simhall - teknisk justering	800 tkr
Servicekommitténs prisökningar på interna köp - osäkerhetsfaktor	950 tkr

Verksamhetsförändringar för att ställa om och anpassa verksamheten

För att hantera de ekonomiska förutsättningar som beskrivs ovan måste anpassningar/åtgärder på ca 3 780 tkr (motsvarande 1,7 % av nettobudgeten 2025) göras i verksamheten. För planperioden 2026-2029 handlar det om ytterligare ca 8 900 tkr som just nu är kända.

Under 2024 har nämnden aktivt arbetat med genomföra åtgärder som minskar budgetpåverkan inför 2025. Det handlar om:

- Översyn av lokalvårdskostnader: genom att granska och omvärdera städfrekvensen för lokalvård har nämnden identifierat möjligheter till kostnadsbesparingar.
- Översyn av avtal: nämnden har gått igenom befintliga avtal för att säkerställa att de följer beslutad taxa och är aktuella.
- Lägre hyreskostnader - genom att bland annat omstrukturera användningen av befintliga lokaler för att optimera utrymmes användningen och därmed minska den totala hyreskostnaden

Dessa åtgärder minskar nettokostnaden inför 2025 med ca 840 tkr.

Om kultur- och fritidsnämnden även blir kompenserade för uppräkningsavtalen och att antagandet om att servicekommitténs prisökningar blir verklighet i förhållande till kompensationen som ges skulle det innebära att budgetpåverkan blir ca 1 300 tkr lägre.

Utifrån ovanstående förändringar skulle då cirka 1 640 tkr kvarstå att hantera inför 2025 för att nå en budget i balans.

Förvaltningen har, likt tidigare år, tagit fram förslag med möjliga åtgärder (förstudier) och presenterat för politiken; där vissa åtgärder kan ses som effektiviseringar medan andra kan ses som besparingar. Förslagen ska ses som möjliga åtgärder, detaljbudgetarbete kommer att ske under hösten där nämnden tar ställning till om andra förslag stämmer bättre överens

med nämndens inriktning. Då finns även en tydligare bild över vilka åtgärder servicenämnden kommer genomföra.

Möjliga åtgärder inför 2025 - 1 150 tkr

- Effektivisering arrangemangsverksamhet
- Avstå uppräknning av bidragsbudgeten
- Öka andel obemannad tid i meröppet bibliotek
- Omställning, genom förändrat uppdrag, av aktiv senior

Totalt förväntas de tänkte åtgärderna minska nettokostnaden med ca 1 150 tkr under 2025.

För att nå en budget i balans inför 2025 behövs ytterligare åtgärder om 490 tkr hanteras. Nämnden vill avvakta med att presentera fler åtgärder och även invänta kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Möjliga åtgärder inför 2026 och framåt - 700 tkr

- Ökad andel obemannad tid i meröppet bibliotek ger även effekt 2026
- Omställning (förändrat uppdrag) aktiv senior ger även effekt 2026
- Samlokalisering på Rosenfred och andra mötesplatser samt uppsägning Ljuspunkten ger effekt 2026 och 2027

Betydligt fler förändringar kommer behöva vidas under planperioden, utifrån nuvarande förutsättningar, för att nå en ekonomi i balans. Den möjlighet som finns för att omhänderta omställningarna är prioritering och justering av ambitionsnivån inom verksamheter som bedrivs i förvaltningen, samtliga omställningar bedöms skapa risk för minskad tillgänglighet till verksamheten. Nämnden vill dock avvakta med att presentera fler åtgärder till kommande års budgetarbete samt även invänta kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Investeringsplan för nämnden

Varbergs kommun har idag över 68 000 invånare. De två första decennierna på 2000-talet ökade befolkningen med närmare 15 000 invånare. Enligt senaste befolkningsprognos avmattas ökningen de närmsta åren och befolkningen förväntas fortsätta öka till omkring 80 000 strax före 2040.

Varbergs tillväxt ger oss stora fördelar, men det innebär också stora utmaningar. Befolkningstillväxten ställer krav på investeringar i kommunal service i form av förskolor, skolor och boende för äldre. Tillväxten ställer också krav på utbyggnad av nya bostadsområden med tillhörande infrastruktur som dricksvatten, avlopp, gator, parker, naturområden och kollektivtrafik.

I Varberg skedde också, precis som i många andra svenska kommuner, en stor byggnation av skolor och förskolor på 70-talet. Flera av dessa behöver antingen renoveras eller ersättas.

Samtliga investeringar behöver dessutom planeras så att de går takt med varandra.

Investeringsstakten i Varbergs kommun har aldrig tidigare varit så hög som nu. Behovet av investeringar finansieras delvis genom lån. För en god ekonomisk hushållning och för att inte belasta framtida generationer bör inte Varbergs kommun ha för hög belåningsgrad. Därför behövs en prioritering av investeringsbehoven.

Så planerar Varbergs kommun för framtiden

Redan idag finns utmaningar att tillgodose platser för barn, elever och omsorgsbehövande i kommunen. Varbergs kommun arbetar för att hantera dessa utmaningar de kommande åren. Behoven som ligger till grund för investeringar som är planerade till planperioderna 2030-2034 och 2035-2039 är starkt kopplade till kommunens prognosticerade tillväxt.

Lagstadgat går först

Sedan flera år tillbaka har investeringar prioriterats enligt tre olika kategorier. Lagstadgad verksamhet prioriteras i första hand, i andra hand ska kommunen göra investeringar som innebär bibehållen kvalitet i kommunens verksamheter och i tredje hand sker investeringar för ökad kvalitet eller måluppfyllelse.

Investeringar har senarelagts

Samhällsutvecklingskontoret har samordnat arbetet med att ta fram en sammanhållen investeringsbudget utifrån prioriteringsförutsättningarna och nämndens investeringsbudget bygger på detta förslag.

För att nå de ekonomiska ramarna inom perioden har det krävts att planerade projekt har senarelagts till kommande planperioder.

Hur senareläggningar påverkar kommunens verksamheter finns beskrivet i respektive nämnds budgetunderlag. Samhällsutvecklingskontoret har i den övergripande investeringsplaneringen noterat utmaningar för förvaltningarna i att hantera de driftkostnader som investeringarna mynnar ut i och att en genomlysning av resursfördelningsmodellen kan behöva göras.

En förutsättning för att investeringsramarna ska kunna hållas i den senare delen av planperioden är att ett fortsatt arbete sker för att koordinera utbyggnadsplan och investeringsplan. Om exploateringar som bidrar till ytterligare befolkningsökning genomförs under planperioden kommer det att behövas ännu fler platser inom skola och omsorg.

Potten Inventarier och IT

I och med planeringsförutsättningarna för 2025 har investeringsramarna justerats. Den tidigare ramen för ofördelade medel har fördelats ut på alla investeringskategorier, och därmed är även ramen för Inventarier och IT höjd inför åren 2025-2029.

Löpande ram för mindre verksamhetsinvesteringar - från 8 000 tkr till 15 000 tkr

Kultur- och fritidsnämnden föreslår i och med detta en höjd ram med 7 000 tkr för projekt Löpande ram för mindre verksamhetsinvesteringar med motiveringen att kultur- och fritidsnämnden ansvarar för inköp av inventarier (plintar, mattor, bommar, mål etc) till kommunens anläggningar. Att säkerställa att idrottshallar och gymnastiksalar har uppdaterad och väl underhållna inventarier i tillgängliga förråd är avgörande för att upprätthålla en säker, effektiv och attraktiv miljö till skolidrott (lagstadgad verksamhet) och föreningsidrott. Regelbundna årliga besiktningar, underhåll och reinvesteringar kan också minska behov av dyra akuta reparationer och förlänga livslängden på de fasta inventarierna. Slitna och trasiga inventarier ökar också risken för olyckor och skador. Även behovet av inköp av maskiner, utrustning och inventarier till kultur-och fritidsverksamhetens övriga delar är stort och därmed behöver nämnden en ökad investeringsram för ram för mindre verksamhetsinvesteringar.

Löpande konstnärlig gestaltning - från 3 800 tkr till 12 500 tkr

Kultur- och fritidsnämnden föreslår i och med detta en höjd ram med 8 700 tkr för projekt Löpande konstnärlig gestaltning. Under kommande femårsperiod (2025-2029) ska kommunen investera totalt 1 750 000 tkr i "nya" lokaler. I nuvarande planeringsförutsättningar finns 3 800 tkr avsatt i budget för konstnärlig gestaltning (exkluderat projektet Wallstreet) vilket motsvarar 0,2% av det totala investeringsbeloppet. Enligt Statens konstråd jobbar 41% av Sveriges kommuner efter enprocentsregeln. Enprocentsregeln är en ekonomisk princip för offentlig konst som innebär att cirka en procent av den totala budgeten avsätts för konstnärlig gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad. Några exempel på kommuner som arbetar efter enprocentregeln är Karlstad, Kungsbacka, Kalmar och Östersund.

Om Varbergs kommun ska ha en ambitionsnivå i paritet med enprocentregeln bör budgeten för konstnärlig gestaltningen under femårsperioden ligga på 17 500 tkr det är en ökning med 13 700 tkr mnkr från dagens nivå. Kultur-och fritidsnämnden anser att potten idag är för liten och önskar därmed ett större utrymme. Att öka upp potten med 8 700 tkr, från 3 800 tkr till 12 500 tkr, kan vara en rimlig ökning givet förutsättningarna och skulle innebära att man sätter av ca 0,7% till konstnärlig gestaltningen. Varbergs kommun strävar efter att vara en kreativ mittpunkt och vill locka till sig nya medborgare, turister, konstnärer och kulturaktörer, då är det viktigt att investera tillräckligt i konstnärlig gestaltning.

Det fanns dessutom tidigare avsatt 1 300 tkr för konstnärlig gestaltning för Västerport i etapp 1 men pengarna försvann ur budgeten i samband med att Mark- och miljödomstolen upphävde detaljplanen. Dessa pengar anses då ingå i den föreslagna ökningen.

Ambitionsnivå gällande konstnärlig gestaltning bör vara en politisk fråga. Kultur-och fritidsnämnden ser även att konstnärlig gestaltning ska vara ett eget investeringsområde för att synliggöra hur mycket pengar som avsätts för konstnärlig gestaltning i kommunens totala budget. Det blir missvisande att ha det under rubriken Inventarier- och IT då det kan uppstå missförstånd om vad pengarna används till. Genom att ha en separat rubrik för konstnärlig gestaltning blir det omedelbart tydligt för medborgare, politiker och andra intressenter hur

mycket pengar som avsätts till ändamålet. Det signalerar dessutom att konst inte är ett tillval eller en extra kostnad, utan en central del av samhällets investeringar.

Reinvesteringar markanläggningar

Nämnden ansvarar för ett antal markanläggningar på idrottsplatser och på Sjöaremossen. Många av markanläggningarna har tekniska system i marken, ex dränering, kylsystem och kablage, på en del idrottsplatser finns även mindre byggnader som placerats på anläggningen för många år sedan. Anläggningarna på idrottsplatser ingår inte i serviceförvaltningens förvaltaruppdrag och heller inte under det som inkluderas i planerat underhåll.

För att ställa om fokus till att kultur och fritidsnämndens verksamhet fokuserar på skötsel av verksamhetsytor och utrustning och inte svarar för eller planera markprojekt har en inledande dialog med Samhällsutvecklingskontorets lokalförsörjningsavdelning genomförts. Anledningen är att informera fastighetsägaren om befintliga markanläggningars status och på sikt flytta över ansvaret för förvaltning av dessa till fastighetsägaren för att ge fastighetsägaren möjlighet att få ett helhetsbild över kommunens totala fastighetsinnehav.

Under första halvåret 2025 kommer en nulägesanalys och statusrapport upprättas för de beskrivna markanläggningarna, denna kommer användas vid ett överlämnande till samhällsutvecklingskontorets inför nästkommande budget. I nuläget sker insatser ofta med kort varsel genom att förvaltningen finansierar genom medel för mindre verksamhetsinvesteringar eller äskar medel via olika finansieringsmöjlighet för att åtgärda uppkomna brister. När ett överlåtande kan göras till fastighetsägaren innebär det att någon form av hyra kommer att belasta nämnden för de åtgärder som genomförs och hanteras på likvärdigt sätt som planerad underhåll, så kallade reinvesteringsprojekt, i byggnader.

Investeringsprojekt (projektnamn)	Totalt föreslagen projekt-budget	Utfall före 2024	Budget 2024	Prognos 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan efter 2029
Ram för mindre verksamhetsinvesteringar	3 000		1 592	1 592	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	
Ram för konstnärlig gestaltning	2 500		3 864	1 300	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	
Konstgräsplan och omklädning Väröbacka, inventarier	450		450	350						
Påskbergsvallen, arenaprojekt etapp 2, inventarier	155		155	0						
Maskinhall Övrevi IP, inventarier	100		100	100						

Investeringsprojekt (projektnamn)	Totalt föreslagen projekt-budget	Utfall före 2024	Budget 2024	Prognos 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Plan 2029	Plan efter 2029
Skatepark, inventarier	250		250	250						
Reinvestering av konstgräsplaner Varbergs kommun - inventarier	250		250	0						
Håstens idrottshall, AV-utrustning och inventarier	5 000	124	1 000		3 876					
Tångabergs idrottshall, AV-utrustning och inventarier	5 000					1 000	4 000			
Veddige simhall - inventarier och lokalanpassning	2 000		1 000	0						1 000
Wallstreet	1 500				1 500					
Bockstenskolan idrottshall (SWC), AV-utrustning och inventarier	2 500									2 500
Reinvestering av löparbanor och konstgräsplaner	3 000				3 000					
Idrottshall ny gymnasieskola	0									0
Idrottshall ny gymnasieskola, AV-utrustning och inventarier	5 000									5 000
Totalt	30 705	124	8 661	3 592	13 876	6 500	9 500	5 500	5 500	7 500

Ram för mindre verksamhetsinvesteringar, objekt 34101, 3 000 tkr

Ram avsatt för mindre verksamhetsinvesteringar inom kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde.

Ram för konstnärlig gestaltning, objekt 34104, 2 500 tkr

Ram avsatt för löpande projekt för konstnärlig gestaltning.

Nämnden föreslås besluta om var investeringar i konstnärlig gestaltning kan vara aktuellt.

Konstgräsplan och omklädning Väröbacka, inventarier, objekt 34003, 450 tkr

Konstgräsplan färdigställs under 2024 men tillbyggnation av omklädning i idrottshallen planeras färdigställd tidigast under 2025 pga överklagande.

Påskbergsvallen arenaprojekt etapp 2, inventarier, objekt 34026, 155 tkr

Inventarier kopplat till etapp 2 i arenaprojektet.

Maskinhall Övre IP, inventarier, objekt 34043, 100 tkr

Inventarier maskinhall för skötsel och service av maskiner och utrustning.

Skatepark, inventarier, objekt 34041, 250 tkr

Inventarier till skatepark.

Reinvesteringar av konstgräsplaner Varberg, inventarier, objekt 34107, 250 tkr

Inventarier för skötsel och service av de konstgräsplaner som fått nytt konstgrässystem.

Håstens idrottshall, AV-utrustning och inventarier, objekt 32628, 5 000 tkr

Byggnation av grundskola och anpassad grundskola för totalt 750 + 100 elever pågår.

Det krävs inventarier i de olika idrottsytorna samt AV-utrustning för att skapa goda förutsättningar för skol- och föreningsidrott i anläggningen.

Tångabergs idrottshall, AV-utrustning och inventarier, objekt 32629, 5 000 tkr

Projektering av grundskola för totalt 650 elever pågår.

Det krävs inventarier i idrottsytorna samt AV-utrustning för att skapa goda förutsättningar för skol- och föreningsidrott i anläggningen.

Projekt med beslut från tidigare budget:

Veddige simhall, inventarier och lokalanpassning, objekt 34108, 2 000 tkr

I samband med reovering av simhallen behöver ett flexomklädningsrum byggas för att klara dagens behov av jämlik omklädning samt kompletteras med inventarier för simverksamhet. Sen den tidiga kostnadsberäkningen, några år tillbaka, har priser för byggnation och inventarier ökat och investeringsramen behöver justeras uppåt från 1 000 till 2 000 tkr

Wallstreet, 1 500 tkr

Konstnärlig gestaltning enligt separat satsning i budget 2024. 100 tkr behövs för framtida underhåll av dem tänkta verken.

Nya projekt med slutförd förstudie:

Bockstenskolan idrottshall (SWC), objekt 32630, 18 411 tkr

Överflyttad till KS-förvaltning. Framflyttad till genomförande 2029-2031

Ut- och nybyggnation av Bockstenskolan planeras för ökat elevantal och för att klara skolidrotten för fler elever, föreslås att Sparbanken Wictory Center lokalanpassas för skolidrott i del av anläggningen samt att en utbyggnation sker med fler omklädningsrum, lärararbetsplatser samt förråd.

Bockstenskolans idrottshall (SWC), objekt 32630, AV-utrustning och inventarier, 2 500 tkr

Framflyttad till genomförande 2029-2031.

Det krävs inventarier i de anpassade idrottsytorna samt AV-utrustning för att skapa goda förutsättningar för skol- och föreningsidrott i anläggningen.

Reinvestering löparbanor och konstgräsplaner, 3 000 tkr

Befintliga löparbanor på Påskbergsvallen behöver reinvesteras med ett nytt toppskikt.

Det är 6 år sedan senaste insatsen gjordes och under arenaprojektet har delar av banorna blivit skadade. En framtida utomhusarena i Trönninge har diskuterats men skjuts på framtiden.

Friidrottsfunktioner och ytor behöver därför åtgärdas för att klara en fortsatt verksamhet på Påskbergsvallen, som dessutom firar 100 år under 2025. I beloppet ingår dessutom en buffert för att färdigställa reinvestering av de konstgräsplaner som pågår 2024/2025.

Nya projekt under förstudie:

Idrottshall ny gymnasieskola, objekt 39105

För att möta gymnasieskolans behov av fler idrottstimmar när gymnasieskolan elevantal ökar behövs en ytterligare fullstor, delbar idrottshall med läktare samt lokaler för omklädning, träning mm. Den kapacitet som idag finns på skolan för skolidrott räcker inte utan idrottslektioner får bokas in på andra platser i centrumområdet.

Idrottshall ny gymnasieskola, AV-utrustning och inventarier, objekt 39105

Det krävs inventarier i idrottsytorna samt AV-utrustning för att skapa goda förutsättningar för skol- och föreningsidrott i anläggningen.

Nya projekt utan slutförd förstudie:

Inget

Nya projekt där förstudie inte krävs:

Inget

Förändring av taxor och avgifter 2025

Uppräkning PKV-index augusti samt avrundningsmodell

Merparten av 2025 års taxor och avgifter räknas upp med prisindex för kommunal verksamhet (PKV-index). Uppräkningen kommer baseras på augusti månads PKV-index samt avrundas i enlighet med den avrundningsmodell som kultur- och fritidsnämnden och sedermera kommunfullmäktige beslutade om under föregående år.

Lågtaxan försvinner

Lågtaxan, som innebär en något lägre taxa vid oattraktiva tider, försvinner inför 2025. Främsta anledningen är att den inte nyttjas i särskilt hög grad av föreningarna. Lågtaxan har tidigare funnits för bollplaner, gymnastiksalor och idrottshallar.

Övriga förändringar av taxorna

Övriga förändringar av mindre betydelse beskrivs i ett särskilt beslut för taxor och avgifter.